

Üç şair ve bahar

**H. BÜLENT
KAHRAMAN**

Insanın tarih diye bildiği şey günlerin adını koymaktan öte bir şey midir? Günler, zamanın sonsuzluğunun insanın içinde büyüyen boşluğunu dolduran, onu bir belirsizlik içinde savrulmaktan kurtaran tek olanak gibi görülür ama aslında her insani dayanak gibi onun da somutluğu yoktur.

Zaten insanın temel

çabasının adını bir türlü koyamadığı soyutlukları fiziksel karşılıklarıyla somutlamaktan öteye gittiğini yani bir tür soyutlama olmadığını kim söyleyebilir? Zihninde beliren, içinde duyduğu, ne olduğunu bir türlü ayımsayamadığı şeyleri doğanın içindeki kimi olgulara benzetmekten başka bir şey değildir soyut bir olayı somutlamak. Dikkat edenler tüm fiziksel gerçekliklerin bir başka şeye benzetilerek ya da bir başka şeyle birlikte düşünülerek somutlaştırıldığını görecekler. Hız, belli bir uzaklığın ne kadar sürede alındığıdır; ağırlık, hacimle, kütleyle ilgilidir; ışık, uzaklıkla güç arasındaki ilişkidir. Bütün bunların içinde birtakım sayıların 'tarih' diye bilinmesine, onların yan yana getirilmesiyle oluşturulan bir 'takvim' üstünde 'gösterilmesine', kısacası somutlanmasına karşın insanın bir türlü algılayamadığı tek gerçeklik zamandır.

Takvimlerin çaresizleştiği noktada zamanı somutlamanın yolu belleğe başvurmaktır. Bellek olmasaydı asla tarih diye bir şeyi bilmeyecektik ve anımsayış da bir benzetmeden öteye geçemez. Yoksa, Ausonius'un bir şiirinde kullandığı kimi Latince sözcük ve benzetmelerin yüzyıllarca 'burçlar' diye bilinip insanları peşinden sürüklenmesine başka bir açıklama bulunamaz. Her yıl baharın gelmesi, kışa girmek, öteki çevrimleri yaşamak bu sıradanlığın içinden kendimize bir somut pay çıkarmanın galiba tek yolu ve işte bir kez daha bahar gelmekte. Onun bir imparatorluk haşmetiyle ortaya çıkışını izlerken, hatta onu bir baskı çaresizliği içinde yaşarken, zamandan çok mekânın insanın içinde derinleştirdiği gerçekliğini sorgulayan şair dostumla birlikte yolumuz yeryüzündeki en güzel mezarlığa düşüyor ve orada ikisi yan yana birisi biraz ötede yatan üç şairin kabrine gidiyoruz. Onlar, Yahya Kemal, büyük 'tilmiz'i Ahmet Hamdi ve Orhan Veli'dir.

Düşünüyorum. Yıllarca denizin sonsuzluğunu yazan Yahya Kemal'i, zamanın ne içinde ne dışında olduğunu, yekpare geniş bir anın parçalanmaz akışında bulunduğunu söyleyen Ahmet Hamdi'yi ve bütün uçarılığına karşın tarifsiz kederler içinde bulunan Orhan Veli'yi birbirine bağlayan neydi? Bunu, dünyanın öyküsünü ölüm döşeğindeki padişaha üç kelimeyle, "doğdular, yaşadılar, öldüler" diye özetleyen bilgenin tarifleriyle açıklamak istemem. O tarifi içindeki tevekkülün aşılamaz doğrusu içinde bir yanlışlık barındırdığını gösteriyor ki, doğru olan aslında o yanlışlıktır. Kimileri o çevrimi bozuyor. Kendilerini tarihin somutluğundan kurtarıp belleğin gerçekliğine yani bir soyutluğa kazıyor. Ölerek bir yanlışlığı bir doğruya, bir karşıtlığı bir olanağa çeviriyor.

Unutulmaması gereken şudur: İnsan kendisini değişen doğada, örneğin baharın gelişinde, onun vurguladığı sonsuz zaman akışında değil yalnızca belleğin ve anımsamanın sınırlılığında gerçekleyebilir. Yaşanması gereken bahar değil onun bizde kalmış imgeleridir! Bahar, örneğin, Boğaz, orada 'medfun' üç şair ve bir akşam üstüdür ve bu kadarı yeterlidir.